

Norwegia (Królestwo Norwegii)
Sytuacja gospodarcza i stosunki gospodarcze z Polską



Informacje ogólne

powierzchnia:	324 220 km ²	
ludność:	5,296 mln (1.01.2018 r.)	
głowa państwa:	Król: Harald V	monarcha konstytucyjny od stycznia 1991 r.
premier	pani Erna Solberg	od 16 października 2013
minister paliw i energii	pan Kjell-Bjørge Freiberg	od 31 sierpnia 2018
minister finansów	pani Siv Jensen	od 17 października 2013
minister handlu i przemysłu	pan Torbjørn Røe Isaksen	od 17 stycznia 2018
minister spraw zagranicznych	pani Ine Eriksen Søreide	od 20 października 2017
Ambasador Królestwa Norwegii w Polsce	pan Olav Myklebust od 17 kwietnia 2018	
Ambasador RP w Norwegii	pani Iwona Woicka-Żuławska od 15 marca 2018	
Najbliższe wybory parlamentarne	październik 2021	

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
PKB (w mld EUR)	376,6	348,4	335,7	354,3	368,4	-
PKB na 1 mieszkańca (w tys. EUR)	73,3	67,1	64,1	67,1	69,3	-
PKB (wzrost w %)	2,0	2,0	1,2	2,0	1,4	1,8
Nadwyżka budżetowa (% PKB)	8,8	6,4	4,6	4,9	7,2	7,4
Dług publiczny (% PKB)	33,2	31,8	31,7	35,9	33,6	32,1
Inflacja (HICP, zmiana w %)	1,9	2,0	3,9	1,9	3,0	2,6
Bezrobocie (w %)	3,6	4,5	4,8	4,0	3,7	3,4
Eksport towarów (w mld EUR)	108,3	92,8	80,4	91,7	103,6	-
Import towarów (w mld EUR)	70,8	70,8	70,7	75,0	78,2	-
Bilans handlowy (towary i usługi w mld €)	33,9	19,6	5,5	11,2	20,5	-
Bezp. inwestycje zagr. w Norwegii (w mld EUR)	143,5	137,1	141,9	122,0	-	-
Inwestycje bezp. Norwegii za granicą (w mld EUR)	134,5	160,0	184,5	168,3	-	-

Źródła: EUROSTAT, *prognoza wg European Economic Forecast

1. Podstawowe informacje, sytuacja gospodarcza

Norwegia jest dziedziczną monarchią konstytucyjną. Głową państwa jest Król Harald V. Władza ustawodawcza należy do 169 – osobowego parlamentu (Storting), wybieranego w głosowaniu powszechnym na 4-letnią kadencję. Władza wykonawcza należy do Króla i rządu, zwanego Radą Stanu, na czele którego stoi premier.

Norwegia jest wysoko rozwiniętym krajem przemysłowym. Jej gospodarka oparta jest w dużej mierze o bogactwa naturalne, takie jak ropa naftowa i gaz, których złoża odkryto w 1977 r. na szelfie Morza Norweskiego i Północnego oraz ryby. Należy do najbogatszych krajów Europy i świata. Jej dochód narodowy na głowę mieszkańca liczony wg parytetu siły nabywczej w 2017 r. wynosił 43,9 tys EUR i stanowił 146% średniej UE28.

Stabilny lecz niewielki wzrost gospodarczy w ostatnich latach został osiągnięty przy trudnych warunkach ekonomicznych w otoczeniu gospodarczym Norwegii, z uwagi na silne uzależnienie gospodarki, w szczególności przychodów budżetowych, od eksportu ropy i gazu (ok. 50% eksportu Norwegii ogółem to eksport tych surowców energetycznych), przy znaczącym spadku cen ropy naftowej, spadku inwestycji w sektorze paliwowym i zmniejszeniu popytu na paliwa na rynkach międzynarodowych. Głównym motorem wzrostu gospodarczego był popyt wewnętrzny odpowiadający za tworzenie ok. 60 % PKB, którego udział we wzroście PKB wyniósł ok. 1,0 pkt. proc. Popyt inwestycyjny – odpowiadający za niemalże 30% norweskiego PKB spadł o ok. 4%. Popyt zagraniczny tj. bilans handlowy (eksport – import) przysporzył 0,4 pkt. proc. wkładu we wzrost gospodarczy.

Według raportu Światowego Forum Ekonomicznego WEF Global Competitiveness Report 2018-2019 Norwegia zajmuje wysoką 17 pozycję na świecie w rankingu konkurencyjności krajów. W rankingu Banku Światowego Doing Business 2019 krajów, w których najłatwiej prowadzić działalność gospodarczą Norwegia zajmuje także b. wysokie 7 miejsce.

Pozytywnie na bilans budżetu państwa wpłynął znaczący spadek wartości norweskiej korony, co spowodowało wzrost wartości dywidend i innych płatności przekazywanych do Norweskiego Funduszu Emerytalnego. Obecnie Norwegia wchodzi na ścieżkę umiarkowanego rozwoju w związku z poprawą notowań na rynku paliwowym. Prognozuje się poprawę sytuacji w sektorze offshore w wyniku rosnących cen ropy i gazu przy stabilnym poziomie wydobycia węglowodorów w Norwegii, które wg Norweskiego Urzędu ds. Ropy i gazu w najbliższym okresie oscylować będzie w okolicach 220 mln m³ ekwiwalentu ropy.

Zrewidowane prognozy przewidują wzrost gospodarczy na poziomie 2% w 2018r. Według prognoz Banku Norwegii (Norges Bank) oraz Banku Handlowego (Handelsbanken) z kwietnia 2018 r. wzrost gospodarczy w Norwegii spadnie znacząco w ciągu najbliższych dwóch lat, z poziomu 2,5% w 2018 r. do 1,4% w 2020/21. Gospodarka pozostanie jednak silna, a bezrobocie obniży się. Głównym powodem niższego wzrostu będzie zmniejszenie zatrudnienia, co spowodowane jest starzeniem się siły roboczej. Bardziej optymistycznie wyglądają prognozy Nordea Market wskazujące, że wzrost gospodarczy pozostanie silny – na poziomie 2,4% w 2019 r. Oparte jest to na: wznowionym wzroście inwestycji w naftowym (8-10% w 2018 r.), silnym wzroście eksportu sektorów także poza przemysłem morskim, wzroście konsumpcji w związku ze wzrostem płac i spadkiem bezrobocia, wyższym poziomem inwestycji przedsiębiorstw.

Najważniejsi partnerzy handlowi Norwegii (w 2018 r.) w eksporcie to Wielka Brytania (ok.21,5% udziału), Niemcy (16%), Niderlandy (10,7%), Szwecja (6,7%), Francja (6,6%), Belgia (5,2%), Dania (4,7%), USA(4,6%), Polska (2,3%), Chiny (2,1%).

Najważniejsi partnerzy handlowi Norwegii w imporcie to Szwecja(12,1%), Niemcy (10,9%), Chiny (10%), USA (8,1%), Dania (5,5%), Wielka Brytania (5,4%), Niderlandy (3,6%), Polska (3,4%).

2. Polityka gospodarcza

W odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze wdrożono bodźce fiskalne (redukcję podatków, programy aktywizacji zawodowej), jednak planuje wycofywanie z tych środków w nadchodzącym czasie w miarę poprawy popytu wewnętrznego spowodowanej mniejszym ograniczeniem wzrostu konsumpcji

publicznej od roku 2017. Ze strony polityki pieniężnej stopy procentowe Banku Norwegii zostały zredukowane do poziomu 0,5% i nie przewiduje się ich dalszego łagodzenia dla zapobieżenia presji inflacyjnej. Rosnące zagrożenie zwiększeniem cen nieruchomości i poziomu zadłużenia konsumentskiego prawdopodobnie ogranicza możliwość dalszego łagodzenia polityki pieniężnej.

Program gospodarczy rządu Norwegii ma na celu zrównoważony rozwój i kładzie nacisk na rozwój biznesu innowacyjnego, nakierowanego na gospodarkę nisko-emisyjną. Obejmuje kreatywne instrumenty finansowe dla wspierania start-upów. Ogłoszony w listopadzie 2016 r. program rządowy polityki bioekonomii („bioeconomy policy”) promuje wykorzystanie odnawialnych źródeł biologicznych do produkcji żywności, energii, materiałów, produktów chemicznych, papieru, tekstyliów i innych produktów.

3. Podstawy prawno-traktatowe polsko-norweskiej współpracy gospodarczej

Od momentu wejścia Polski do UE, tj. od 1 maja 2004 r. współpraca gospodarcza realizowana jest na podstawie Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) wraz z poprawkami wynikającymi z rozszerzenia EOG o 10 krajów nowo przystępujących (Protokół do EOG w sprawie rozszerzenia wszedł w życie 6 grudnia 2005 r.) oraz Umowy między Europejską Wspólnotą Gospodarczą (EWG) a Królestwem Norwegii o wolnym handlu, podpisanej 14 maja 1973 r.

Od 1 stycznia 2007 r. obowiązuje prowizorycznie Protokół do EOG w sprawie rozszerzenia EOG o Republikę Bułgarii i Rumunię.

Jednym z elementów Układu o utworzeniu Europejskiego Obszaru Gospodarczego jest przyznanie Polsce, podobnie jak i innym nowym krajom UE, środków finansowych w ramach tzw. Mechanizmu Finansowego EOG oraz tzw. Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Darczyńcami są trzy państwa EFTA (Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu) – Norwegia, Islandia i Liechtenstein, które razem z UE współtworzą Europejski Obszar Gospodarczy. W zamian za korzystanie ze swobód jednolitego rynku, kraje te zobowiązały się udzielić pomocy finansowej najuboższym państwom członkowskim UE.

5 kwietnia 2017 r. osiągnięte zostało porozumienie ws. liberalizacji handlu art. rolnymi w ramach art. 19 umowy EOG. Zgodnie z prośbami niektórych Państw członkowskich UE, KE starała się uzyskać dodatkowe koncesje podczas ostatniej rundy negocjacyjnej, jednak w związku ze zbliżającymi się wyborami parlamentarnymi w Norwegii, strona norweska odrzuciła możliwość dalszych dyskusji. Komisji Europejskiej udało się zapewnić kompensacje związane z wcześniejszym podniesieniem ceł na niektóre artykuły z UE. W kwestii decyzji ws. zawarcia porozumienia, Rada musi uprzednio otrzymać zgodę Parlamentu Europejskiego, co powinno nastąpić w ciągu 2019r.

Nie straciły ważności bilateralne umowy między Polską a Norwegią, których nie obejmuje kompetencja Wspólnoty, w tym:

- Konwencja między RP a Królestwem Norwegii w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu, podpisana we wrześniu 2009r. Nowa umowa została ratyfikowana i weszła w życie w maju 2010 r. z zastosowaniem do dochodów osiągniętych od 1 stycznia 2011 r.
- Umowa między Rządem RP a Rządem Królestwa Norwegii w sprawie popierania i wzajemnej ochronie inwestycji z 5 czerwca 1990 r.

4. Polsko-norweskie obroty towarowe

w mln EUR

	2014	2015	2016	Dynamika 2015=100	2017	Dynamika 2016=100	2018*	Dynamika 2017=100	I-V 2019	Dynamika I-V 2018=100
Eksport	2 781,4	2 461,3	2 222,5	90,3	2 362,8	106,3	2 601,6	110,1	1 105,2	97,0
Import	2 279,4	2 201,4	1 894,3	86,0	2 200,9	116,2	2 571,3	116,8	1 068,6	105,6
Obroty	5 060,8	4 662,7	4 116,8	88,3	4 563,7	110,9	5 172,9	113,4	2 173,8	101,0
Saldo	502,0	259,8	328,2		161,9		30,3		36,6	

źródło: GUS, * dane wstępne

Norwegia jako rynek docelowy dla polskich produktów w 2018 r. zajęła według danych wstępnych 19 miejsce pod względem eksportu z Polski (udział 1,18%) oraz także 19 pod względem importu do Polski (udział 1,14%).

W latach 2014-2016 r. odnotowano spadek wartości wymiany towarowej między Polską a Norwegią, zarówno po stronie importu jak i eksportu. Duże wahania wartości dwustronnej wymiany handlowej wiążą się w głównej mierze ze słabo zdywersyfikowaną strukturą wzajemnych obrotów. Przeważający udział, zarówno po stronie importu jak i eksportu, grup towarowych związanych z sektorem stoczniowym, uzależnia wartość niemalże całych obrotów od koniunktury w tej właśnie branży. Cechą charakterystyczną branży stoczniowej jest oparcie o realizację długoterminowych kontraktów, rozliczanych na podstawie niewielkiej liczby, aczkolwiek bardzo wysokich płatności. W efekcie tego, w kilkuletnim przedziale czasowym zdarzają się lata, w których następuje kumulacja rozliczeń tego typu kontraktów – wtedy z reguły mamy do czynienia ze znacznym przyrostem eksportu/importu – oraz lata, w których nie dochodzi do zawarcia dużych kontraktów. Odnotowany spadek koniunktury w sektorze stoczniowym w ostatnich latach miał zasadniczy wpływ na redukcję polsko-norweskich obrotów handlowych.

Z jednej strony opisane powyżej zależności pokazują jak duży potencjał handlowy tkwi w branży stoczniowej, z drugiej natomiast jak wymiana towarowa w tym zakresie zaburza obraz całego wolumenu eksportu i importu między Polską a Norwegią wpływając na zwiększoną jej zmienność.

Dominujące pozycje w polskim eksporcie do Norwegii w 2018 r. stanowiły:

1. statki i łodzie, konstrukcje pływające – 24,7%,
2. żeliwo i stal, wyroby z żeliwa i stali – 9,9%,
3. pojazdy nieszynowe oraz ich części i akcesoria – 9,6%,
4. wyroby przemysłu chemicznego (głównie tworzywa sztuczne i wyroby farmaceutyczne) – 8,6%,
5. meble, pościel, materace, lampy, reklamy świetlne, budynki prefabrykowane – 6,5%,
6. kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne oraz ich części – 5,9%,
7. maszyny i urz. elektr. oraz ich części, rejestratory i odtwarz. dźwięku, obrazu i dźwięku, ich części i akcesoria – 4,8%,
8. paliwa mineralne, oleje mineralne i produkty ich destylacji, substancje bitumiczne, woski mineralne – 4%,
9. lokomotywy, tabor szynowy; osprzęt torów, urządzenia sygnalizacyjne – 3,6%,
10. drewno i wyroby z drewna – 3,5%.

Dominujące pozycje w polskim imporcie z Norwegii w 2018 r. stanowiły:

1. ryby, skorupiaki, mięczaki i inne bezkręgowce wodne – 38%,
2. aluminium i wyroby z aluminium – 18,8%,
3. paliwa mineralne, oleje mineralne i produkty ich destylacji – 14,7%
4. statki, łodzie oraz konstrukcje pływające – 8,7%,
5. żelazo, żeliwo i stal i wyroby z żeliwa i stali – 4,7%,
6. kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne oraz ich części – 1,9%.

5. Inwestycje norweskie w Polsce

Wg danych NBP łączna wartość kapitału zainwestowanego przez firmy norweskie w Polsce wyniosła na koniec 2017 r. 1 339 mln EUR, co dało Norwegii 18 miejsce wśród inwestorów zagranicznych w Polsce z udziałem 0,7% w inwestycjach zagranicznych ogółem. Firmy norweskie osiągnęły dochody w wys. 121,1 mln EUR, reinwestowane zyski to 91,2 mln EUR.

Wg danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2017 r. w Polsce zarejestrowano 320 spółek z udziałem kapitału norweskiego (w 2016 r. było ich 363). Wielkość udziałów norweskich w spółkach z kapitałem zagranicznych wg GUS wyniosła 1,11 mld PLN, co stanowiło 0,6% udziałów kapitału zagranicznego ogółem. Spółki norweskie zatrudniały w Polsce w 2016 r. ok. 13,4 tys. pracowników (brak nowszych danych).

Spśród zarejestrowanych spółek 47 zaklasyfikowano jako duże tj. takie, w których udział kapitału zagranicznego przekraczał 1 mln USD.

Na liście największych inwestorów zagranicznych Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu w 2017 r. znalazło się 36 firm norweskich, m.in.: Aluko AS (producent szkła), Elopak (produkcja wyrobów gumowych i plastikowych), Euro Terminal AS (transport), Firmus AS (wyroby z drewna), Istrail AS (transport), Jakob Hatteland bygg AS (wyroby elektryczne), Klaveness Skofabrikk (wyroby skórzanego), Kongsberg Automotive (wytworzenie części zamiennych do samochodów), Mielno Holding AS (budownictwo), Nevion (transport), „NO-PO” AS (art. spożywcze), Norgips (producent płyt gipsowo-kartonowych), Orkla ASA (suplementy diety), Qubus Hotel System (sieć hoteli), Rieber and Son ASA (art. spożywcze i tytoniowe), Wenaasgruppen AS (hotel Sobieski w Warszawie), Yara International ASA (sprzedaż hurtowa i detaliczna części samochodowych). W 2012 r. norweska sieć stacji Statoil obecna w Polsce od 1993 r została przejęta przez grupę kanadyjską Alimentation Couche-Tard i od 2018 r. działa pod nową nazwą Circle K. W marcu 2018 roku, Equinor (pod starą jeszcze nazwą Statoil) ponownie wszedł na polski rynek kupując 50% udziałów w dwóch spółkach zależnych Polenergii SA, Polenergii Bałtyk III Sp. z o.o. i Polenergii Bałtyk II Sp. z o.o. W grudniu 2018 roku Equinor powiększył swoje portfolio w Polsce zawierając umowę z Polenergią na zakup 50% w trzecim projekcie Bałtyk I.

Największym inwestorem norweskim w Polsce jest Pension Fund Global, inwestujący środki pozyskiwane jako dochody z tytułu wydobycia węglowodorów (gaz, ropa naftowa) na norweskim szelfie kontynentalnym. Inwestor ten nie został ujęty na powyższej liście, ponieważ jest on typowym funduszem lokującym kapitał w inwestycje portfelowe, które nie mają charakteru bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Wartość inwestycji Funduszu w Polsce na koniec roku 2018 wynosiła w akcjach i udziałach 12,057 mld NOK (równowartość 1,39 mln USD) w 114 inwestycjach oraz 9,146 mld NOK (równowartość 1,057 mld USD) w obligacjach skarbowych i bankowych. Biorąc pod uwagę fakt, że kapitalizacja wszystkich spółek obecnych na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych wyniosła w całym 2016 r. ok. 1 128 mld PLN (302 mld USD), to udział Pension Fund Global wyniósł w niej ok. 0,46%.

6. Inwestycje polskie w Norwegii

Wartość polskiego kapitału zainwestowanego w Norwegii na koniec 2017 r. wg NBP wyniosła 981 mln EUR – 9,4 % polskich kapitałów zainwestowanych za granicą (w 2013 r. było to 927,4 mln EUR). Największymi polskimi inwestorami w Norwegii są firmy:

- LOTOS Exploration & Production Norge AS (wydobycie węglowodorów),
- PGNiG Norway AS (wydobycie węglowodorów),
- Solaris Norge, przedstawicielstwo Solaris Bus&Coach S.A. (sprzedaż i serwis autobusów),
- Torpol Norge AS, spółka-córka Torpol S.A. (wykonawca robót torowo-trakcyjnych).

7. Dostęp do rynku.

Wzajemny handel pomiędzy Polską a Norwegią po naszej akcesji do UE opiera się na Umowie o Europejskim Obszarze Gospodarczym wraz z poprawkami wynikającymi z rozszerzenia EOG o 10 krajów nowo przystępujących. Umowa wraz z poprawkami jest stosowana prowizorycznie od 1 maja 2004 r.

W związku ze zmianą reżimu handlowego w handlu z Norwegią, wynikającą z akcesji Polski do UE:

- w odniesieniu do handlu artykułami przemysłowymi z Norwegią to jego zasady zostały w ramach Umowy o wolnym handlu Polska-EFTA wynegocjowane na wzór umów o wolnym handlu, jakie Unia Europejska zawarła z państwami EFTA (w przypadku Norwegii na wzór Umowy o EOG) tzn. bezcłowy dostęp do wzajemnych rynków. Dzięki temu Polska stając się członkiem Unii Europejskiej zachowała taki sam reżim handlowy z Norwegią, jaki obowiązywał przed akcesją, czyli pełną liberalizację wzajemnego handlu artykułami przemysłowymi. W tym zakresie nie wystąpił problem przenoszenia koncesji;
- w odniesieniu do handlu artykułami rolnymi strona polska w ramach negocjacji w sprawie rozszerzenia Europejskiego Obszaru Gospodarczego przyjęła warunki handlu artykułami rolnymi przetworzonymi określone w Protokole 2 i Protokole 3 Umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym. Są one zbliżone do warunków określonych Protokołem A do Umowy o wolnym handlu Polska-EFTA. W odniesieniu do handlu artykułami rolnymi nieprzetworzonymi to w ramach Umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym został utworzony dodatkowy kontyngent dla UE obejmujący częściowo koncesje, jakie strona polska otrzymała jednostronnie od Norwegii;
- w odniesieniu do handlu artykułami rybnymi wzajemny handel UE-Norwegia został rozszerzony o kontyngent wynegocjowany w ramach rozszerzenia EOG. Dodatkowy kontyngent przyznany jest jednak wszystkim członkom UE.

Polska konsekwentnie w dalszym ciągu będzie podejmować, na różnych szczeblach UE, działania na rzecz liberalizacji warunków importu ryb na obszar UE i zapewnienia dostępu do tradycyjnych źródeł jego zaopatrzenia dla Polski.

8. Potencjalne dziedziny współpracy

- branża stoczniowa, w tym statki specjalistyczne, remonty jednostek pływających i produkcja dla potrzeb off-shore,
- branża konstrukcji stalowych dla off-shore i budownictwa,
- wydobycie węglowodorów i przemysł petrochemiczny,
- pojazdy szynowe,
- elektromobilność,
- przetwórstwo rybne.

9. Placówki ekonomiczne

Zagraniczne Biuro Handlowe w Oslo Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu

Martalena Madej – kierownik biura

tel.: +47 462 43 456

Strona internetowa: norway.trade.gov.pl

e-mail: martalena.madej@paih.gov.pl

Aktualizacja: lipiec 2019

Opracował: Maciej Zieliński, Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej